

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐÀO NGỌC DƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT
NÔNG NGHIỆP CỦA 05 XÃ PHÍA TÂY
THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

Ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 60.85.01.03

**LUẬN VĂN THẠC SỸ
QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI**

Người hướng dẫn khoa học: TS. PHAN ĐÌNH BÌNH

Thái Nguyên - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả viết trong luận văn là trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ môn học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn.

Thái Nguyên, ngày.....tháng.....năm 2014

Tác giả luận văn

Đào Ngọc Dương

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành Luận văn này, tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ tận tình của nhiều tập thể và cá nhân. Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lời cảm ơn sâu sắc đến:

Tập thể các thầy, cô giáo Khoa Tài nguyên và Môi trường, Khoa Sau Đại học, Trường Đại học Nông – Lâm Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành Luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn TS. Phan Đình Bình - người đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn.

Lãnh đạo Phòng Tài nguyên và Môi trường; Lãnh đạo Chi cục thống kê thành phố Thái Nguyên; Lãnh đạo xã Tân Cương, xã Phúc Xuân, xã Phúc Trìu, xã Thịnh Đức, xã Quyết Thắng.

Tôi xin cảm ơn các tập thể, cơ quan, ban, ngành đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong quá trình thu thập tài liệu và nghiên cứu. Đặc biệt, tôi xin cảm ơn tập thể lớp Cao học Quản lý đất đai K20 đã cùng chia sẻ với tôi trong suốt quá trình học tập: Bạn bè và đồng nghiệp đã giúp đỡ, động viên tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu để hoàn thành Luận văn này.

Bà con nông dân, các doanh nghiệp đóng trên địa bàn 5 xã phía tây thành phố Thái Nguyên đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi trong quá trình nghiên cứu để hoàn thành Luận văn này.

Một lần nữa tôi xin chân thành cảm ơn tất cả sự giúp đỡ quý báu của các tập thể và cá nhân đã dành cho tôi.

Thái Nguyên, ngày.....tháng.....năm 2014

Tác giả luận văn

Đào Ngọc Dương

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
3. Yêu cầu của đề tài nghiên cứu	4
4. Ý nghĩa của đề tài.....	4
Chương 1.....	5
TỔNG QUAN TÀI LIỆU	5
1.1. Một số vấn đề lý luận cơ bản về sử dụng đất và hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	5
1.1.1. Đất nông nghiệp và sử dụng đất nông nghiệp.....	5
1.1.1.1. Đất nông nghiệp;	5
1.1.1.2. Khái niệm về loại hình sử dụng đất nông nghiệp	6
1.1.1.3. Quan điểm sử dụng đất nông nghiệp	7
1.1.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng đất nông nghiệp	8
1.1.2.1. Nhóm yếu tố về điều kiện tự nhiên;	8
1.1.2.2. Nhóm các yếu tố kinh tế, kỹ thuật canh tác;	8
1.1.2.3. Nhóm các yếu tố kinh tế tổ chức;.....	9
1.1.2.4. Nhóm các yếu tố xã hội;.....	10
1.1.3. Đặc điểm, tiêu chuẩn đánh giá việc sử dụng đất nông nghiệp.....	11
1.1.3.1. Đặc điểm đánh giá việc sử dụng đất nông nghiệp;	11
1.1.3.2. Tiêu chí đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp;	12
1.1.4. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá sử dụng đất nông nghiệp	14
1.1.4.1. Cơ sở để lựa chọn hệ thống các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	14
1.1.4.2. Nguyên tắc lựa chọn các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp;.....	15
1.1.4.3. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp;.....	15

1.2. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới, Việt Nam và quan điểm về phát triển nông nghiệp bền vững, sử dụng đất bền vững.....	17
1.2.1. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới.....	17
1.2.2. Tình hình nghiên cứu nâng cao việc sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam...	18
1.2.3. Quan điểm về phát triển nông nghiệp bền vững và sử dụng đất bền vững.....	19
1.2.3.1. Quan điểm về phát triển bền vững;	19
1.2.3.2. Quan điểm về nông nghiệp bền vững;	21
1.2.3.3. Quan điểm sử dụng đất bền vững;	23
1.3. Định hướng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp.....	25
1.3.1. Cơ sở khoa học và thực tiễn trong đề xuất sử dụng đất	25
1.3.2. Quan điểm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	25
1.3.3. Định hướng sử dụng đất.....	26
Chương 2.....	28
ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	28
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu:	28
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu:.....	28
2.2. Nội dung nghiên cứu	28
2.2.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội có liên quan đến sử dụng đất và sản xuất nông nghiệp của 05 xã phía tây thành phố.....	28
2.2.2. Đánh giá thực trạng sử dụng đất nông nghiệp của 05 xã phía tây thành phố.	29
2.2.3. Đánh giá hiệu quả một số loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	29
2.2.4. Đánh giá tổng hợp, lựa chọn các LUT có triển vọng và định hướng sử dụng đất nông nghiệp.....	29
2.2.5. Giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	29
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	29
2.3.1. Phương pháp thống kê kinh tế.....	31
2.3.2. Phương pháp điều tra nhanh có sự tham gia của người dân (PRA).....	32

2.3.3. Các phương pháp khác	32
Chương 3.....	33
KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	33
3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội.....	33
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	33
3.1.2. Về kinh tế - xã hội.....	36
3.1.2.1. Dân số và lao động.....	36
3.1.2.2. Thực trạng phát triển cơ sở hạ tầng;.....	38
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội	38
3.2. Đánh giá thực trạng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của 05 xã khu vực phía tây thành phố	39
3.2.1. Hiện trạng sử dụng đất	39
3.2.2. Hiện trạng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	42
3.2.3. Giá trị sản lượng ngành nông nghiệp năm 2013	43
3.3. Đánh giá hiệu quả một số loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	45
3.3.1. Hiện trạng các loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	45
3.3.1.1. Các vùng sản xuất nông nghiệp;	45
3.3.1.2. Loại hình sử dụng đất và kiểu sử dụng đất nông nghiệp vùng nghiên cứu .	46
3.3.1.3. Mô tả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính	48
3.3.2. Đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất	52
3.3.2.1. Hiệu quả một số loại cây trồng chính	52
3.3.2.2. Hiệu quả kinh tế của các kiểu sử dụng đất.....	56
3.3.2.3. Hiệu quả xã hội trong sử dụng đất nông nghiệp	66
3.3.2.4. Hiệu quả môi trường trong sử dụng đất nông nghiệp	69
3.4. Đánh giá tổng hợp và lựa chọn các LUT có triển vọng	71
3.4.1. Nguyên tắc lựa chọn LUT có triển vọng.....	71
3.4.2. Các tiêu chuẩn để lựa chọn các LUT có triển vọng	72
3.4.2.1. Loại hình sử dụng đất 2 lúa.....	72
3.4.2.2. Loại hình sử dụng đất Lúa – Màu	73
3.4.2.3. Loại hình sử dụng đất chuyên màu	73

3.4.2.4. Loại hình sử dụng đất Chè	73
3.4.3. Định hướng sử dụng đất.....	74
3.4.3.1. Cơ sở chính làm căn cứ để chuyển các loại hình sử dụng đất.....	74
3.4.3.2. Dự kiến xây dựng các vùng sản xuất nông nghiệp trong tương lai	74
3.5. Giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất của khu vực.....	77
3.5.1. Giải pháp về cơ chế chính sách.....	77
3.5.2. Giải pháp về cơ sở hạ tầng	77
3.5.3. Giải pháp về vốn	78
3.5.4. Giải pháp về khoa học kỹ thuật.....	79
3.5.5. Giải pháp về nguồn nhân lực	79
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	81
1. Kết luận.....	81
2. Đề nghị.....	82

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

GTSX	:	Giá trị sản xuất
GTGT	:	Giá trị gia tăng
CPTG	:	Chi phí trung gian
TNHH	:	Thu nhập hỗn hợp
LĐ	:	Lao động
LUT	:	Loại hình sử dụng đất
HTX	:	Hợp tác xã
PTBV	:	Phát triển bền vững
FAO	:	Tổ chức nông lương thế giới
UBND	:	Ủy ban nhân dân
ISRIC	:	Trung tâm thông tin nghiên cứu đất quốc tế

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1: Quy mô dân số, tỷ lệ lao động năm 2013.....	37
Bảng 3.2. Hiện trạng sử dụng đất năm 2013.....	40
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp năm 2013.....	42
Bảng 3.4. Giá trị sản xuất của một số cây trồng chính năm 2013	44
Bảng 3.5. Loại hình sử dụng đất chính	47
Bảng 3.6. Hiệu quả kinh tế LUT chè trên địa bàn nghiên cứu	50
Bảng 3.7. Phân cấp mức độ đánh giá hiệu quả kinh tế sử dụng đất	52
Bảng 3.8. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính của vùng I.....	53
Bảng 3.9. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính của vùng II	54
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính vùng III.....	55
Bảng 3.11. Hiệu quả kinh tế của các LUT đất vùng I.....	56
Bảng 3.12. Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT vùng I	57
Bảng 3.13. Hiệu quả kinh tế của các LUT đất vùng II	58
Bảng 3.14. Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT vùng II.....	60
Bảng 3.15. Hiệu quả kinh tế của các LUT đất vùng III.....	61
Bảng 3.16. Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT vùng III.....	62
Bảng 3.17. Hiệu quả kinh tế trung bình các LUT trong khu vực	63
Bảng 3.18. Phân cấp hiệu quả các LUT trong khu vực	65
Bảng 3.19. Số công lao động trung bình của các LUT theo vùng.....	68

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Hình 3.1. Vị trí khu vực nghiên cứu	33
Hình 3.2. Cơ cấu các loại đất của nhóm đất sản xuất nông nghiệp	42
Hình 3.3. Hiệu quả kinh tế các LUT cây trồng vùng I.....	57
Hình 3.4. Hiệu quả kinh tế các LUT vùng II	59
Hình 3.5. Hiệu quả kinh tế các LUT vùng III.....	61
Hình 3.6. Hiệu quả bình quân của các LUT.....	64
Hình 3.7. Giá trị ngày công lao động trung bình của các LUT	64
Hình 3.8. Số công lao động trung bình của các LUT	68